

2. ÜNİTE: 17. YÜZYILDA AVRUPA (DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI)

KONU 1: 17. YÜZYILDA AVRUPA'NIN GENEL DURUMU

GÜÇLÜ MONARŞİLER ÇAĞI

- 17. Yüzyılda Avrupa'da monarşik yönetimler daha da güçlenmiştir.
- Haçlı Seferleri'nden ardından devamlı güç kaybeden derebeylik, Almanya haricinde tesirini yitirmiştir.
- Özellikle İngiltere ve Fransa'da krallar güçlerini daha da artırarak yönetimde tek hâkim güç haline gelmişlerdir.
- Fransa Kralı XIV. Luis'in ünlü sözü "**Devlet demek, Ben demek**". Bu çağda Monarşilerin ulaştığı gücü gösterir.

AÇIK DENİZLERDE GÜÇ MÜCADELESİ (SÖMÜRGEÇİLİK)

- Coğrafi Keşifler, Avrupalıların daha da zenginleşmesini sağlamıştır.
- Avrupa devletleri dünyanın meçhul ve tanınmayan yerlerini keşfederek buraları bizzat menfaatleri doğrultusunda kullanmaya başlamışlardır.
- Bu durum Avrupa devletleri aralarında sömürge rekabetine de sebep olmuştur.
- İspanya ve Portekiz ile başlayan sömürge yarışına İngiltere ve Fransa, 2 güçlü rakip olarak katılmış, onların ardından Hollanda takip etmiştir.
- Avrupalılar, Coğrafi Keşifleri gerçekleştirerek ticari alanda Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı olmaktan kurtulmaya çalıştılar. Osmanlı Devleti'nin elindeki İpek ve Baharat yollarına alternatif yepyeni ticaret yöntemleri oluşturma ve uluslararası ticarete söz sahibi olma, Avrupa devletlerinin temel politikalarından biri haline geldi.
- Uzak Doğu ve Hindistan ile Atlas Okyanusu limanlarına egemen olma mücadelesi, sık sık Avrupalı devletler arasında savaflara ne sebeple olmuştur. (Otuz Yıl Savafları)

KONU 2: YENİ EKONOMİK MODEL: MERKANTİLİZM

- Coğrafi Keşiflere kadar dünya ekonomik sisteminin temeli Toprağa dayanmaktaydı. Yani güç ve zenginlik kaynağı topraktı.
- Coğrafi keşiflerle birlikte toprağın yerini PARA aldı. İşte Coğrafi keşiflerden itibaren dünyada geçerli ekonomik sistemin adına Merkantilizm denilmiştir.

Merkantilizme göre:

- Bir devletin ne kadar çok değerli madeni, yani Altın ve Gümüşü (PARA) varsa o kadar zengindir.
- Ve bir devlet ne kadar zenginse o kadar güçlüdür.
- Coğrafi Keşiflerden sonra, Avrupalı devletler Merkantilizm fikrinin etkisi ile hareket etmişlerdir. Politikalarını, dostluk ya da düşmanlıklarını bu fikre göre belirlemişlerdir.

DİKKAT:

- Tam olarak bu noktada Merkantilizm, Makyavelizm ile örtüşmektedir.
- Çünkü Makyavelliye göre; "**Amaca giden her yol mubahtır.**"
- Dolayısıyla devletlerin amacı daha fazla zengin olmak ise bu yolda her yönteme başvurulabilir.
Yani "**devletlerin ebedi dostlukları ya da düşmanlıkları olmaz; Devletlerin çıkarları olur.**"

Merkantilizmin etkisi ile:

- Gelirlerini daha çok artırmak isteyen Avrupalı devletler dış ticarete önem verdiler.
- Yeni yollar bulma ve yeni sömürgeler elde etme yarışına girdiler. Çünkü Daha fazla sömürge, daha fazla hammadde ve Pazar, dolayısıyla daha fazla zenginlik demektir.
- Merkantilizmin bir diğer etkisi ise, gelir düzeyini ve tüketim isteğini artırmasıdır.

OSMANLI DEVLETİNE MERKANTİLİZİMİN ETKİSİ

<https://tarihdersi.net/>

- Avrupa, Coğrafi keşiflerle yeni bir ekonomik sisteme geçtiğinde Osmanlı Devleti, hala eski ekonomik anlayışa göre hareket etmekteydi.
- Osmanlı ekonomik sisteminde para kazanmak ilk hedef değildi.
- Devletin ekonomik sistemi belirlerken temel hedefi mal bolluğunun olmasıdır. Buna İAŞECİLİK ilkesi denilmektedir.
- Kapitülasyonların verilme sebebi,
- Ya da bazı malların satışının yasaklanmasının temel sebebi budur.

Sonuç olarak;

- Dünya, daha fazla para kazanmak için İhracatı artırıp ithalatı kısıtlamaya çalışırken;
- Osmanlı Devleti tam tersi bir anlayışla ithalatı artırıp, ihracatı kısıtlamaya çalışmıştır.

Bu ekonomik anlayış;

- Savaşların eskisi kadar kazançlı olmadığı, (Ganimet gelirleri elde edilmeyecek, Savaş tazminatları azalacak,)
- Saray masraflarının arttığı,
- Vergi gelirlerinin düştüğü, (Özellikle Celali İsyanları nedeniyle)
- Gümrük gelirlerinin düştüğü (Coğrafi Keşifler nedeniyle Ticaret Yolları yön değiştirmişti.)
- Bir dönemde Osmanlı hazinesinin sürekli nakit para ihtiyacı duymasına sebep olmuştur.

- Osmanlı Devleti, artan nakit para ihtiyacını karşılamak için İLTİZAM uygulamasını yaygınlaştırmıştır.
- İLTİZAM SİSTEMİ İÇİN BAKINIZ: [CELALİ İSYANLARI](#)

KONU 3: OTUZ YIL SAVAŞLARI VE WESTFALİA ANTLAŞMASI

OTUZ YIL SAVAŞLARI

- 17.yy da Avrupa siyasi tarihini etkileyen en önemli olay Otuz Yıl Savaşlarıdır.
- 1618-1648 yılları arasında Avrupa'da otuz yıl devam mezhep savaşları yapıldı.

Bu savaşlarda;

- Bir tarafta Katolikler Almanya (Kutsal Roma- Germen İmparatorluğu ve İspanya Krallığı),
- Diğer tarafta Protestan Alınan Prensleri, Fransa, Danimarka, Hollanda ve İsveç yer aldı.

NOT: Otuz Yıl Savaşlarında Fransa, Katolik olmasına rağmen Protestanların yanında yer aldı. Bu da bize, Otuz yıl Savaşlarının sadece DİN sebebiyle savaşlar olmadığını, bu savaşların altında yatan ekonomik ve siyasi sebeplerin de olduğunu gösterir.

- Savaşlarda Katolikler, Protestanlar karşısında yenilgiye uğradı. Sonucunda Westfalia Antlaşması imzalandı. (1648)

WESTFALİA ANTLAŞMASI

Bu antlaşma ile:

- Avrupalılar mezhep seçme özgürlüğünü elde ettiler.
- İsveç, Norveç ve Danimarka Protestanlığı, İskoçlar Kalvenizm'i kabul etti. Almanlar Katolik kaldı.
- Kutsal Roma imparatorluğu dağıldı.
- İspanya güç kaybetti.
- Fransa, Kutsal Roma -Germen imparatorluğundan toprak aldı. Ve daha da güçlendi.

Diğer yandan:

- Westfalia konferansı Avrupalıların düzeni yeniden sağlamak için toplandıkları ilk büyük konferans olarak kabul edilir.
- Avrupa tarihinde ilk kez meseleler DİNİN etkisinde kalmadan tartışılmış, kilisenin temsilcilerine söz hakkı verilmemiş ve antlaşma Papa'ya imzalatılmamıştır.
- Böylece Avrupa'da **UHREVİ (DİNİ)** devletlerin yerini, **SEKÜLER (DÜNYEVİ)** devletler almaya başlamıştır.
- Modern Diplomasinin ve Modern devletler hukukunun da Westfalia ile doğduğu kabul edilir.
- Ayrıca Evrensel İmparatorluklar yerini Ulusal Krallıklara ve Ulus devletlere bırakmıştır.

KONU 4: AKIL ÇAĞI

- Bildiğimiz gibi Avrupalılar 15. yüzyılda Rönesans'ı, 16. yüzyılda Reform'u gerçekleştirdiler. Böylece Skolâstik düşüncenin etkisinden kurtuldular.
- Onun yerini Hümanizm ve Pozitif düşünce aldı.

NOT: Rönesans için bakınız: [RÖNESANS](#)

NOT: Reform için bakınız: [REFORM](#)

- Rönesans ile Skolastik düşüncenin yerini alan bir diğer felsefe AKILCILIK yani RASYONALİZM'DİR.
- **Rasyonalizme göre**, insana sadece aklının rehberliği yeterlidir. İnsan aklı her şeyi gerçekleştirebilecek güçtedir. Yeter ki onu engelleyecek ya da kısıtlayacak bir şeyle karşılaşmasın.

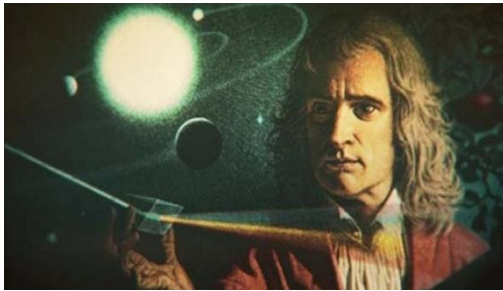
17. yüzyıla kadar bazı güçler insan aklını ve onun doğru düşünmesini engellemiştir.

Bu güçler:

- Kilise (Skolâstik düşünce)
- Hukukla yönetilmeyen devlet
- Bilgisizlik
- Cahillik
- Yöntemsizlik

AKIL ÇAĞI

- 17. Yüzyıl düşünürleri, dünyayı akıl yardımıyla yeniden anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmıştır.
- Bilimin yardımıyla yaşamı anlamaya çalışmışlardır.
- Böylece, bilimin kullanılması bu dönemin AKIL ÇAĞI olarak adlandırılmasını sağlamıştır.

AKIL ÇAĞINDA

- Galileo
- Kepler
- Kopernik
- NEWTON

Gibi bilim adamları sayesinde Avrupa'da BİLİM DEVRİMİ gerçekleşmiştir.

HAZIRLAYAN:

SERDAR BAYRAK

TARİH ÖĞRETMENİ

<https://tarihdersi.net/>